

Lähidemokratia- toimintamallin kehittäminen sekä määrärahan kohdentaminen v. 2024

ELJ 23.01.2024 § 6
44/02.05.01.06/2024

Valmistelija

Hyvinvointi- ja osallisuussuunnittelija Johanna Paananen,
johanna.paananen@savonlinna.fi , p. 050 340 9945

Selostus

Vuoden 2024 talousarviossa on varattu 42 000 euroa lähidemokratiaan. Elinkeinojaosto päätti kokouksessaan 8.11.2023 § 158, että määrärahasta kohdennetaan 5 000 euroa osallistuvan budjetoinnin pilotointiin nuorilla ja linjasi, että toimintaa tulee kehittää yhdessä nuorisovaltuuston kanssa. Osallistuvan budjetoinnin kohdentamisesta ja toteuttamistavasta on käyty alustavaa keskustelua nuorisovaltuuston kokouksessa 20.12.2023 ja asiaan palataan nuorisovaltuuston tammikuun kokouksessa. Osallistuvan budjetoinnin pilotointi toteutetaan vuoden 2024 aikana.

Kumppanuuspöytätoimintaa on toteutettu Savonlinnassa vuodesta 2018 vuoden 2022 kevääseen saakka hankerahoituksella Savonlinnan Kylät ry:n toimesta, jonka jälkeen toiminta siirtyi kaupungin omaksi toiminnaksi. Kumppanuuspöytä- toimintamallin kautta on järjestetty avoimia keskustelutilaisuuksia, joiden kautta on noussut esille useita kuntalaisten tekemiä kehittämis- ja investointiehdotuksia. Näitä on toteutettu ja viety eteenpäin ja kaupungin eri toimialojen toimesta.

Yhdistykselle myönnettyjen kumppanuuspöytien avustusten avulla ja yhdistystoimijoiden aktiivisuuden myötä on kumppanuuspöytämallin käytössä olon aikana toteutettu mm. erilaisia hankkeita, tilaisuuksia ja investointeja.

Lähinnä investointihankkeita on toteutettu myös kaupungin toimesta. Tästä kaupungin ja yhdistysten välisestä yhteistyöstä on esimerkkeinä sujuvasti edenneitä prosesseja, mutta myös useita ongelmallisia tilanteita esim. arvonlisäveron ja vastuiden jakautumisen osalta.

Käytössä olevassa toimintamallissa on havaittu mm. seuraavia haasteita ja kehittämistarpeita:

- Kumppanuuspöytien tilaisuuksiin on osallistunut suppea joukko kuntalaisia Vuosien 2022 ja 2023 aikana järjestetyissä tilaisuuksissa osallistujamäärän keskiarvo 12 henkilöä (läsnä tai etäyhteyden kautta).
- Kumppanuuspöytien kautta myönnettäviin avustuksiin on käytettävissä varsin rajalliset resurssit
- Malli ei tällä hetkellä toteuteta parhaalla mahdollisella tavalla mahdollista asukkaiden ja viranhaltijoiden hyvää ja aktiivista vuorovaikutusta

Useiden eri tahojen toimesta on tuotu esille toivetta kumppanuuspöytämallin uudistamiseksi. Kaupungin vuoden 2024 talousarvion on tavoitteeksi kirjattu, että kumppanuuspöydät osallistavat kaikenikäisiä kuntalaisia. Lähidemokratiamallin uudistamista on valmisteltu yhteistyössä kumppanuuspöytien puheenjohtajien kanssa.

Kaupunginvaltuusto on vuoden 2024 talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättänyt, että Savonlinnan kaupungille laaditaan 2.9.2024 mennessä erillinen osallisuusohjelma. Ko. suunnitelman yhteydessä tullaan tarkastelemaan myös lähidemokratian toimintamalleja ja kehittämistä.

Vuonna 2024 lähidemokratia- määrärahasta myönnettäville avustuksille on oma prosessinsa ja näistä käytetään nimitystä yhteisöllisyysavustukset.

YHTEISÖLLISYYSAVUSTUKSET

Avustukset kohdennetaan toimintaan tai investointiin;

joka edistää asukkaiden hyvinvointia, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta, aktivoi kuntalaisia, lisää elinvoimaa tai kehittää asukkaiden elinpiiriä, joka on kaupungin arvojen mukaisesti vastuullista, kehittyvää, palvelevaa ja turvallista

joka edistää ainakin yhtä kaupungin strategisista tavoitteista:

- Asukaslähtöinen, palveleva ja hyvinvoiva kaupunki
- Yritysystävällinen toimintaympäristö
- Vetovoimainen koulutus- ja kulttuurikaupunki
- Saaristo, puhdas luonto ja ympäristö

sekä täydentää kaupungin omaa palvelutuotantoa.

Kaupunki voi kohdentaa vuosittain avustusten jakoperusteiden painopistettä johonkin tai joihinkin strategiaan painopisteisiin.

Hakijan ja toteuttajan tulee olla savonlinalainen yhdistys Yhteisöllisyysavustusta voidaan myöntää SavonLuotsi Leaderin myöntämien yleishyödyllisten investointien ja pienhankkeiden rahoitusosuuteen. Tällöin avustus suoritetaan yhdistykselle sen jälkeen, kun Savon Luotsi Leader ry:n hallitus on tehnyt ko. hankkeen osalta myönteisen päätöksen.

Avustusta ei myönnetä:

- Yhdistyksen sääntöjen mukaiseen perustoimintaan
- Toimintaan tai investointeihin, josta hyötyy rajallinen joukko yhdistyksen jäseniä
- Mikäli samaan kohteeseen on myönnetty avustusta jostakin muusta kaupungin avustusmuodosta

Hakemuksia vertaillaan seuraavien kriteereiden kautta:

- **Kuinka saavutettava** toiminta tai investointi on
- **Kuinka laaja kohderyhmä** toiminnalla tai investoinnilla saavutetaan tai kohdistuu ko. toimintaan tai investointiin johonkin **haavoittuvassa asemassa olevaan ryhmään**
- **Kuinka tarpeellinen avustus on** toiminnan tai investoinnin toteuttamisen kannalta
- **Miten** toiminta tai investointi **lisää monipuolisuutta**
- **Miten** toiminta tai investointi **täydentää muuta tarjontaa**
- **Miten** toiminta tai investointi **vahvistaa tai hyödyntää yhteisöllisyyttä ja verkostomaista toimintatapaa**
- **Miten** toiminnan tai investoinnin kautta **mahdollistetaan tai rohkaistaan laajempaan osallisuuteen**
- **Millainen on** toiminnan tai investoinnin **vaikuttavuus**
- **Miten** toiminta tai investointi **edistää hyvinvointia ja aktivoi kuntalaisia**

- **Miten** toiminta tai investointi **kehittää asukkaiden elinpiiriä ja lisää elinvoimaa**
- **Miten** toiminta tai investointi **edistää kestävästä kehitystä ja sosiaalista kestävyttä**
- **Kuinka innovatiivinen** toiminta tai investointi on

Avustus voi olla korkeintaan 75 % avustuksen kohteena olevan toiminnan tai investoinnin kokonaiskustannuksista.

Avustus tulee käyttää sama vuonna kuin avustus on myönnetty. SavonLuotsi Leaderin kanssa yhteistyössä toteutettavat hankkeet voivat olla pidempikestoisia kuin kuluvan vuoden loppuun saakka, mutta myönnetty yhteisöllisyysavustuksen käyttäminen tulee kohdentaa avustuksen myöntämivuoteen.

Vapaamuotoinen raportointi avustuksen käytöstä tulee toimittaa kaupungille 31.1.2025 mennessä. Raportin tulee sisältää avustuksen kohteena olevaan toimintaan tai investointiin liittyvät tositteet.

Yhteisöllisyysavustusten aikataulu:

- Hakuaika 12.2.–24.3.2024
- Puheenjohtajien (nykyiset puheenjohtajat) esitys myönnettävistä avustuksista hyvinvointi- ja osallisuussuunnittelijan valmistelun pohjalta
- Päätös myönnettävistä avustuksista 23.4.2024 elinkeinojaosto

Koska avustusprosessi tulee muuttumaan aikaisemmasta, on erityisen tärkeä tiedottaa muutoksista hyvissä ajoin ennen avustusten hakuajan alkamista.

ASUKASILLAT

Asukasillat tulevat jatkossa korvaamaan aikaisemmat kumppanuuspöytätilaisuudet. Asukasilloihin pyritään luomaan rakenne mm. ottamalla iltojen aiheiksi kaupungin eri toimialueilla ajankohtaisia valmistelussa ja päätöksenteossa olevia asioita, jolloin asukasilloja voidaan hyödyntää mm.

A) Kuntalain 22 §:ssä säädettävien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamisessa: Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden ja kunnassa säännönmukaisesti tai pidempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

B) Kuntalain 29§:ssä säädettävän kunnan viestintävelvollisuuden toteuttamisessa, jonka mukaan kunnan on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille toiminnastaan. Kunnan tulee

- antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista
- taloudesta
- kunnassa valmistelussa olevista asioista

- niitä koskevista suunnitelmista
- asioiden käsittelystä
- tehdyistä päätöksistä ja
- päätösten vaikutuksista

Kunnan on lisäksi tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa

Kaupungin viranhaltijoiden lisäksi myös kuntalaisten on mahdollista esittää toiveita käsiteltävistä asioista sähköisen järjestelmän kautta. Sähköiset kyselyt viranhaltijoille kuntalaisille ovat avoinna 29.1.-25.2.2024.

Asukasiltojen järjestämispaikat määräytyvät käsiteltävien asioiden perusteella ja asukasiltoja voidaan toteuttaa muuallakin kuin kaupungin hallinnoimissa tiloissa esimerkiksi kylätaloilla ja yhdistysten- tai yritysten tiloissa. Lähtökohtaisesti kevään ja syksyn aikana järjestetään kaksi tilaisuutta kaupunkikeskustan alueella, yksi Savonrannan alueella, yksi Punkaharjun alueella ja yksi Kerimäen alueella.

Asukasiltojen teemat, käsiteltävät asiat ja paikat tiedotetaan viimeistään 22.3.2024.

Kevään asukasiltojen aikataulu:

3.4./ 10.4. /11.4. /24.4. /7.5.

Syksyn asukasiltojen aikataulu:

4.9./ 10.9. /11.9 / 25.9. / 8.10

Asukasiltojen lisäksi vapaa-ajanasukaille järjestetään erikseen osallisuustilaisuuksia kesä- elokuun aikana.

Lapsivaikutusten arviointi Lähidemokratian kehittämisen kautta pyritään laajemmin osallistamaan lapsia ja nuoria sekä huomioimaan heidän tarpeensa ja toiveensa entistä paremmin.

Yritysvaikutusten arviointi Lähidemokratian kehittäminen mahdollistaa positiivisia yritysvaikutuksia.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Laine Janne

Päätösehdotus Elinkeinojaosto keskustelelee kumppanuuspöytien puheenjohtajien esityksestä.

Päätös Elinkeinojaosto keskusteli ja hyväksyi toimintamallimuutoksen.

Toimenpiteet hyvinvointi- ja osallisuussuunnittelija